

GIODO

Generalny Inspektor
Ochrony Danych Osobowych

**Sprawozdanie z realizacji VII edycji
Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego
„Twoje dane – Twoja sprawa.
Skuteczna ochrona danych osobowych.
Inicjatywa edukacyjna skierowana do uczniów i nauczycieli”
w roku szkolnym 2016/2017**

Organizator: Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych

Patronat honorowy:

- Rzecznik Praw Dziecka
- Minister Edukacji Narodowej

Partnerzy:

- Gliwicki Ośrodek Metodyczny
- Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie

Czas realizacji: wrzesień 2016 r. - sierpień 2017 r.

*Realizacja zadań w Programie to był niezwykle aktywnie spędzony czas,
a efekty jego działań przysłużyły się nie tylko uczniom,
ale również jakości pracy naszej szkoły.*

Szkoła Podstawowa nr 1 im. H. Sienkiewicza w Budach Łańcuckich

1. Cele przedsięwzięcia

Głównym celem Programu, jest poszerzenie oferty edukacyjnej placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz szkół o treści związane z ochroną danych osobowych i prawem każdego człowieka do prywatności.

Cel ten jest realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- wzrost wiedzy doradców metodycznych i konsultantów oraz nauczycieli o stanie prawnym ochrony danych osobowych w Polsce;
- podniesienie kompetencji doradców metodycznych i konsultantów oraz nauczycieli w obszarze kształtowania wśród uczniów wiedzy i umiejętności związanych z ochroną danych osobowych i prawem każdego człowieka do prywatności;
- poszerzenie oferty doskonalenia zawodowego nauczycieli, doradców metodycznych i konsultantów o zagadnienia związane z ochroną danych osobowych i prawem każdego człowieka do prywatności;
- poszerzenie warsztatu metodycznego nauczycieli, doradców metodycznych i konsultantów;
- umożliwienie nauczycielom, doradcom metodycznym i konsultantom wymiany doświadczeń związanych z realizacją przedmiotowych treści;
- poszerzenie wiedzy uczniów na temat poszanowania praw człowieka;
- kształtowanie wśród uczniów świadomej i odpowiedzialnej postawy obywatelskiej.

Cele programu są zgodne z podstawą programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Jednym z celów kształcenia ogólnego w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej jest kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie. Zgodnie z podstawą programową uczeń kończący I etap edukacyjny - III klasę szkoły podstawowej musi znać zagrożenia wynikające z korzystania z komputera, Internetu i multimediiów oraz mieć świadomość niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów i podawania swojego adresu. Uczeń kończący II etap edukacyjny - VI klasę szkoły podstawowej, wykorzystując komputer i technologie informacyjno-komunikacyjne powinien szanować prywatność innych. Uczeń kończący III i IV etap edukacyjny – szkołę gimnazjalną i ponadgimnazjalną powinien umieć wymieniać zagadnienia etyczne i prawne, związane z ochroną własności intelektualnej i ochroną

danych osobowych oraz przejawy przestępczości komputerowej. Program wpisuje się też w idee kompetencji kluczowych (kompetencje społeczne i obywatelskie) zapisane w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie(2006/962/WE).

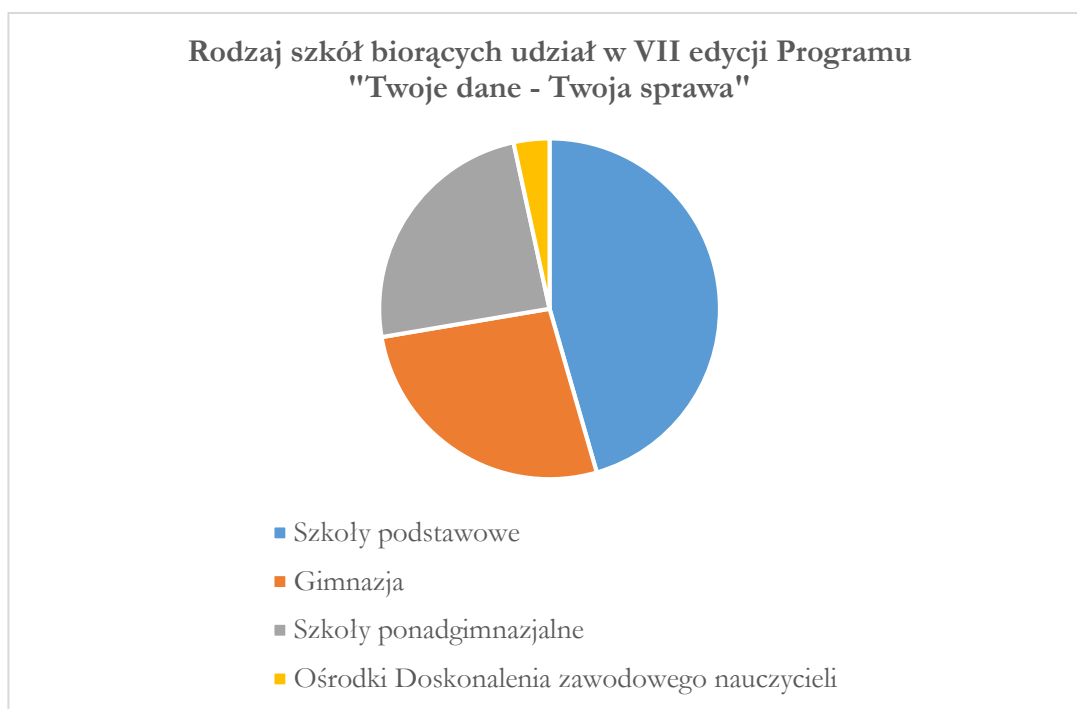
2. Etapy przedsięwzięcia

Jednym z etapów Programu jest przeszkolenie i wyposażenie kadry pedagogicznej szkół i placówek doskonalenia nauczycieli w materiały edukacyjne zawierające m.in. informacje dotyczące zasad ochrony danych osobowych i scenariusze lekcji, jak również przygotowanie nauczycieli do kształtowania świadomych, odpowiedzialnych i otwartych postaw wśród uczniów. Placówki zgłoszone do Programu otrzymują materiały edukacyjne podczas dwudniowego obowiązkowego szkolenia. Kolejnym elementem Programu jest prowadzenie w szkołach i placówkach doskonalenia nauczycieli zajęć związanych z tematyką ochrony danych osobowych (m.in. spotkań, szkoleń, lekcji) oraz tworzenie sieci wsparcia i samokształcenia nauczycieli, jak również obchody Dnia Ochrony Danych Osobowych na przełomie stycznia i lutego. W ostatnim etapie placówki objęte Programem przekazują raporty ewaluacyjne z podjętych działań oraz autorskie scenariusze zajęć i materiały edukacyjne. Program jest zakończony oficjalnymi podziękowaniami Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, rozsyłanymi do szkół i ośrodków doskonalenia nauczycieli, które realizowały Program w danym roku szkolnym.

3. Uczestnicy VII edycji Programu

Projekt skierowany został do nauczycieli, doradców metodycznych, konsultantów, wychowawców, pedagogów szkolnych oraz uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2016/2017 w Programie wzięło udział **235 placówek** z terenu całej Polski, w tym najliczniej występujące szkoły podstawowe - 107, 63 gimnazja, 57 szkół ponadgimnazjalnych oraz 8 placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Na podstawie danych zawartych w raportach końcowych (wzór raportu w zał. 1) przekazanych przez **57,5%** placówek objętych VII edycją Programu w projekcie wzięło udział **36 812** uczniów, a **1 610** nauczycieli zaangażowało się w Program - prowadzili zajęcia z tej tematyki.

4. Przebieg realizacji programu edukacyjnego

Realizacja programu została rozpoczęta promocją Programu przez media, prasę oraz przez strony internetowe kuratorów oświaty i stronę internetową Generalnego Inspektora Ochrony danych Osobowych. Rekrutacja uczestników rozpoczęła się w sierpniu 2016 roku za pomocą elektronicznego formularza zgłoszenia umieszczonego na stronie internetowej GIODO <https://tdts.giodo.gov.pl/>.

a) Szkolenie, 25-26 października 2016 r.

Dwudniowe szkolenie dla uczestników VII edycji Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Twoje dane - Twoja sprawa. Skuteczna ochrona danych osobowych. Inicjatywa edukacyjna skierowana do uczniów i nauczycieli” odbyło się w dniach **25-26 października 2016 roku**

w Centrum Konferencyjnym Kopernika w Warszawie przy ul. Kopernika 30. Program szkolenia znajduje się w załączniku nr 2.

W szkoleniu tym, udział wzięło **148 koordynatorów** wyznaczonych przez placówki biorące udział w Programie. Niestety pomimo chęci nie wszyscy mogli uczestniczyć w tym szkoleniu. Często powodem braku uczestnictwa koordynatora w szkoleniu jest brak możliwości finansowych szkoły związanych z przyjazdem i noclegiem w Warszawie. GIODO, ze względu na ograniczenia budżetowe nie jest w stanie ponieść tych kosztów.

Jednak istnieją placówki, które pomimo zapisu do Programu nie biorą w nim aktywnego udziału. W związku z tym, podjęto działania mające na celu zweryfikowanie liczby placówek biorących udział w VII edycji Programu. Do wszystkich placówek, które nie były reprezentowane przez koordynatora podczas dwudniowego szkolenia rozesłano zapytanie, czy nadal chcą uczestniczyć w Programie i czy będą w związku z tym angażować się w działania propagujące ochronę danych osobowych wśród uczniów i nauczycieli. Wszystkich tych, od których otrzymano odpowiedź odmowną oraz tych, którzy nie odpowiedzieli na e-maila, wykreślono z listy uczestników.

I dzień szkolenia – 25 października 2016 r.

Podobnie jak w latach ubiegłych, podczas szkolenia zostały omówione zagadnienia związane z ochroną danych osobowych w placówkach oświatowych. Podczas ceremonii otwarcia szkolenia dr Edyta Bielak - Jomaa podkreśliła, że edukowanie najmłodszych w dziedzinie ochrony danych osobowych to priorytet, gdyż grupa ta jest najmniej świadoma zagrożeń w tym zakresie. Na tę kwestię szczególną uwagę zwraca się również w nowym unijnym ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych osobowych, które już weszło w życie, a zacznie być stosowane od maja 2018 r.

– Dzieci mogą być mniej świadome ryzyka, konsekwencji, zabezpieczeń i przysługujących im praw w związku z przetwarzaniem danych osobowych – zaznaczyła dr Edyta Bielak-Jomaa. – Taka szczególna ochrona powinna mieć zastosowanie przede wszystkim do wykorzystywania danych osobowych dzieci do celów marketingowych lub do tworzenia profili osobowych lub profili użytkownika oraz do zbierania danych osobowych dotyczących dzieci korzystających ze skierowanych bezpośrednio do nich usług – dodała. Podkreślała, że rozporządzenie kładzie również nacisk na kierowane do dzieci komunikaty i informacje, które powinny być sformułowane na tyle jasnym i prostym językiem, by dziecko mogło je bez trudu zrozumieć.

Kolejny blok szkolenia, prowadzony przez pracowników Biura GIODO, był poświęcony przedstawieniu podstaw prawnych przetwarzania danych osobowych, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów odnoszących się do sektora oświaty, a także omówieniu idei, celów oraz harmonogramu Programu „Twoje dane – Twoja sprawa”.

Podczas pierwszego dnia szkolenia prezentacje wygłosili również zaproszeni goście. O możliwej współpracy szkół uczestniczących w programie „Twoje dane – Twoja sprawa” opowiadała Pani Monika Pskit, wieloletni uczestnik Programu z radomskiej placówki oświatowej, natomiast Pani Grażyna Gregorczyk, przedstawiciel Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie - partnera Programu, opowiedziała o technologiach informacyjno – komunikacyjnych w kontekście edukacji i profilaktyki. Działania profilaktyczne Policji na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni omówili reprezentanci Komendy Głównej Policji - podinsp. Jan Wasiak oraz Katarzyna Krakowiak. Na zakończenie pierwszego dnia szkolenia przedstawiciele jednej z warszawskich szkół przedstawili inicjatywę pn. „Komiksomania”, aby zademonstrować zebranim uczestnikom VII edycji, szczególnie tym, biorącym udział w Programie po raz pierwszy, że uczyć o ochronie danych osobowych można w sposób ciekawy.

II dzień szkolenia – 26 października 2017 r.

II dzień szkolenia wypełniły warsztaty przedstawiające dobre praktyki liderów Programu. Równolegle odbywały się trzy warsztaty:

1. Gra planszowa – edukacyjna „Twoje dane – Twoja sprawa”
2. „Jak rozwijać talenty uczniów wykorzystując zagadnienia dotyczące ochrony danych osobowych”
3. Najlepszy scenariusz lekcji „Kto chce Twoje dane osobowe”

Każdy uczestnik brał udział w trzech warsztatach, które miały za zadanie zainspirować nauczycieli do podejmowania podobnych, bądź zaproponowanych działań.

W czasie szkolenia uczestnicy Programu otrzymali pakiet materiałów edukacyjnych stanowiących propozycję zajęć. Płyta DVD (załącznik do sprawozdania), zawierająca dokumenty przeznaczone dla nauczycieli, była przekazana każdemu uczestnikowi. Każdy uczestnik otrzymał również publikację – *Europejski podręcznik: Nauczanie o ochronie danych i prywatności w szkołach*. Książkę przygotowano w ramach projektu „Wprowadzenie kwestii związanych z ochroną danych i prywatnością do szkół w Unii Europejskiej” (ang. “Introducing dAta pRotection AnD privacy

issuEs at schoolS in the European Union”, ARCADES), realizowanego między listopadem 2014 r. a majem 2016 r. i współfinansowanego przez Unię Europejską. Książka stanowi rezultat wspólnych wysiłków partnerów projektu – Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (GIODO), Rzecznika Informacji Republiki Słowenii (IPRS), Krajowego Organu Ochrony Danych i Wolności Informacji (NAIH, Węgry) oraz Grupy Badawczej ds. Prawa, Nauki, Technologii i Społeczeństwa (LSTS) na Vrije Universiteit Brussel (VUB).

Każdy uczestnik Programu otrzymał imienne zaświadczenie o udziale w dwudniowym szkoleniu oraz odebrał dokument dla szkoły informujący, że placówka uczestniczy w VII edycji Programu.

Jednocześnie wszystkie placówki, które wywiązały się z wymagań, jakie stawiał przed nimi Program otrzymały podziękowanie od Generalnego Inspektora Ochrony Danych. Podziękowania zostały wysłane również do organów prowadzących te placówki.

b) Działania lokalne, październik 2016 – maj 2017

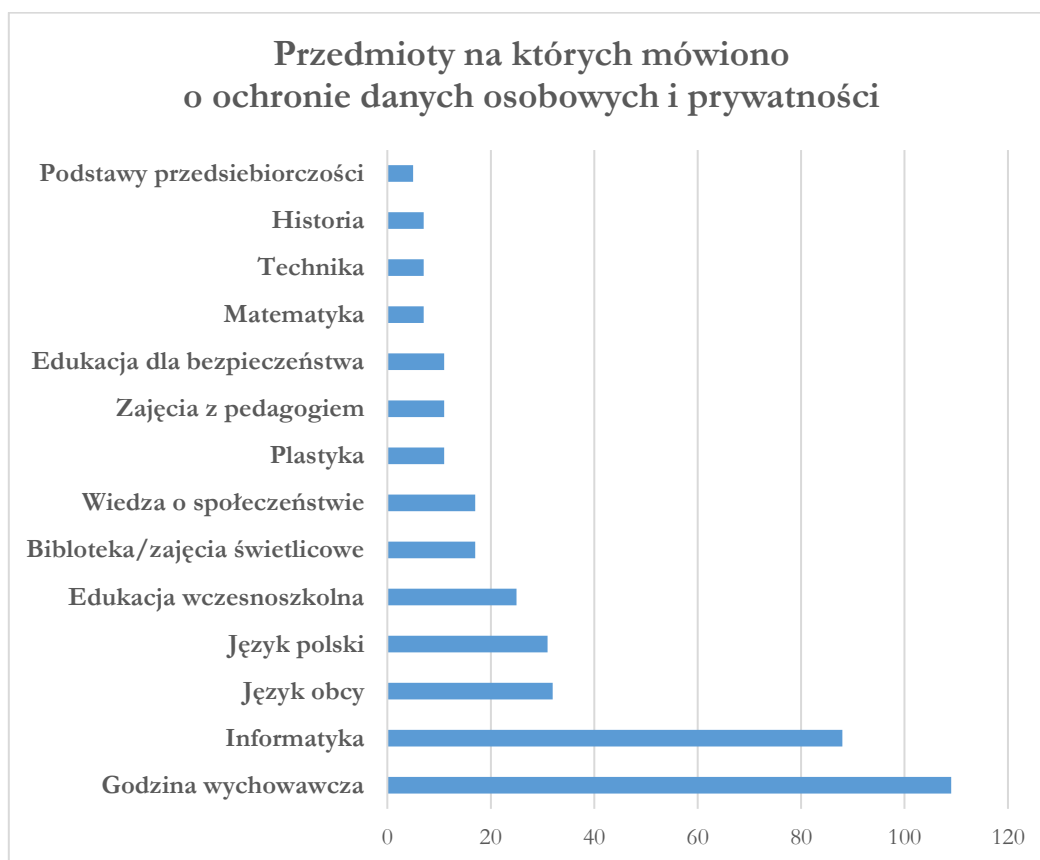

Wszystkim uczestnikom VII edycji Programu „Twoje dane – Twoja sprawa” został udostępniony formularz inicjatyw <https://tdts.giodo.gov.pl/resetting/request>, gdzie na bieżąco informowali o działaniach, które odbywały się w ich placówkach w ramach VII edycji Programu. Działania te umieszczono na stronie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych <http://giodo.gov.pl/pl/1520272/9736>. Szczegółowy wykaz wydarzeń zorganizowanych przez szkoły i ośrodki doskonalenia nauczycieli w ramach VII edycji Programu „Twoje dane – Twoja sprawa. Skuteczna ochrona danych osobowych. Inicjatywa edukacyjna dla uczniów i nauczycieli”, znajduje się w załączniku nr 3.

Realizacja Programu w kolejnym roku szkolnym pokazuje, że szkoły i ośrodki doskonalenia zawodowego nauczycieli z różnych części Polski, z dużym zaangażowaniem podejmują ciekawe działania mające na celu zapoznanie uczniów i nauczycieli z tematem ochrony danych osobowych, nie tylko poprzez prowadzone lekcje i zajęcia pozalekcyjne, ale również przez organizowane wydarzenia tematyczne m.in. apele, teleturnieje gier planszowych, gry miejskie, konkursy, pikniki, autorskie przedstawienia, happeningi, wywiady, zabawy, szkolenia, spotkania, warsztaty, pogadanki

- angażując przy tym całą społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców i przedszkolaków) oraz środowisko lokalne (mieszkańców miast i liczne urzędy, które przetwarzają dane osobowe). Są to ciekawe formy aktywności, które niezmiennie z kolejnej edycji programu na kolejną cieszą się dużym zainteresowaniem wśród nauczycieli.

W czasie realizacji Programu w poszczególnych szkołach odbywały się szkolenia rad pedagogicznych prowadzone przez koordynatorów Programu w placówkach, jak również szkolenia organizowane przez ośrodki doskonalenia nauczycieli dla przedstawicieli szkół współpracujących. Łączna **liczba przeszkolonych nauczycieli** wyniosła **3 956¹** a liczba uczniów, którzy brali udział w działaniach dotyczących ochrony danych osobowych z innych placówek to **3 362²**. Przeszkoleni nauczyciele wprowadzali treści związane z ochroną danych osobowych i prawem każdego człowieka do prywatności na **3 583³ godzinach lekcyjnych**. Były to przede wszystkim **lekcje wychowawcze** oraz **informatyka**, a także **lekcje języków obcych i języka polskiego** co obrazuje poniższy wykres.

¹ Liczba nauczycieli obliczona na podstawie danych zawartych w raportach końcowych przekazanych przez 135 (58%) placówek objętych VII edycją Programu.

² Dane obliczone na podstawie przesłanych raportów.

³ Dane obliczone na podstawie przesłanych raportów.

Tematykę ochrony danych osobowych i prywatności poruszano również na zajęciach edukacji wczesnoszkolnej, w świetlicy, podczas zajęć wiedzy o społeczeństwie. Chętnie rysowano na plastyce prace nt. ochrony danych. Wiele kwestii z tego obszaru poruszał podczas swoich zajęć pedagog szkolny. Kolejne przedmioty podczas których już nie tak często edukowano o potrzebie ochrony danych osobowych to matematyka, religia, technika, historia, wychowanie do życia w rodzinie, a także przedmioty szkół ponadgimnazjalnych takie jak podstawy przedsiębiorczości, prawo administracyjne czy marketing.

Wszystkie organizowane lekcje i wydarzenia są realizowane w celu upowszechnienia wiedzy o ochronie danych osobowych, promowania wśród dzieci i młodzieży zasad ochrony danych osobowych, rozwijania wiedzy i umiejętności w zakresie bezpiecznego funkcjonowania w dobie szybkiego rozwoju nowych technologii, kształtowania świadomych i odpowiedzialnych postaw wśród uczniów, jak również w celu zwrócenia uwagi środowiska lokalnego, a przede wszystkim rodziców i nauczycieli na istotę ochrony danych osobowych i prawa do prywatności uczniów. Szczególnym elementem podejmowanych działań jest organizacja **Dnia Ochrony Danych Osobowych** przez szkoły i ośrodki doskonalenia nauczycieli na przełomie stycznia i lutego. Obchody Dnia w szkołach i placówkach doskonalenia nauczycieli są okazją do wielu ciekawych spotkań i inspirujących dyskusji na temat ochrony danych osobowych wśród nauczycieli, uczniów i rodziców, ale również okazją do dobrej zabawy połączonej z edukacją. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, jak co roku skierował do placówek oświatowych uczestniczących w VII edycji Programu list (załącznik nr 4), który chętnie odczytywano w placówkach podczas apeli i innych uroczystości organizowanych z okazji Dnia Ochrony Danych Osobowych. List był również niejednokrotnie umieszczany na stronach internetowych placówek oświatowych.

Warto również podkreślić, że z roku na rok, uczestnicy Programu w coraz szerszym zakresie podejmują współpracę na szczeblu lokalnym z licznymi podmiotami, w ramach organizowanych wydarzeń m.in. urzędami miast i gmin, policją, prokuraturami, sądami, radiem, redakcjami gazet, czy telewizją oraz współpracę na arenie międzynarodowej. Współpraca ta stanowi cenny element promocji szkoły dbającej o bezpieczeństwo uczniów.

c) Wsparcie uczestników programu

Podczas realizacji Programu nauczyciele i doradcy metodyczni korzystają z konsultacji prowadzonych przez przedstawicieli Gliwickiego Ośrodka Metodycznego, Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów oraz Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w różnej formie, m.in. konsultacji z ekspertami podczas organizowanych wydarzeń, konsultacji telefonicznych czy e-mailowych.

d) Konkursy w ramach VII edycji Programu, kwiecień 2017

• Konkurs dla nauczycieli – najlepsza inicjatywa VII edycji Programu „Złote Pióro Programu”

Już po raz kolejny, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zorganizował ogólnopolski konkurs dla szkół i ośrodków doskonalenia nauczycieli w ramach Programu „*Twoje dane - Twoja sprawa (...)*”, aby promować najciekawsze inicjatywy mające na celu upowszechnienie wiedzy o ochronie danych osobowych i prawa do prywatności wśród uczniów i nauczycieli. Na konkurs przysłano 14 inicjatyw.

W ocenie jury, najciekawszą inicjatywą edukacyjną, która uhonorowana została **I miejscem i „Złotym Piórem Programu”**, był projekt „TDTŚ. AKCJA – REAKCJA. Edukujemy starsze pokolenia” opracowany i zrealizowany przez Szkołę Podstawową z Oddziałami Integrycyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Nowych Skalmierzycach. Na jego potrzeby przygotowano wiele różnych inicjatyw skierowanych zarówno do uczniów, jak i nauczycieli oraz osób dorosłych – rodziców, a nawet dziadków. Formy przekazu

informacji dobierano w zależności od grupy odbiorców. Dla młodszych zorganizowano np. konkurs wiedzy wykorzystujący możliwości kodów QR, natomiast dla starszych – m.in. warsztaty edukacyjne „Aktywna Super Babcia. Aktywny Super Dziadek. Edukujemy starsze pokolenie”. Największym zainteresowaniem cieszył się konkurs na grafikę znaczka pocztowego związanego z Programem i ochroną danych osobowych. Pomysł ten rozwinął się na tyle, że planowane jest wprowadzenie stworzonego znaczka do obiegu poczty szkolnej. W przyszłości

zaś ma się on stać wizytówką szkoły. Do każdego ucznia nieodpłatnie ma trafić przynajmniej jeden znaczek (część kosztów ich wydania pokryli sponsorzy). Szkoła zachęca uczniów do wysyłania kartek z tym znaczkiem do rodziny, dziadków, kolegów czy innych osób – najlepiej mieszkających w innej miejscowości, co zapewni promocję inicjatywy.

II miejsce w konkursie zdobyło Gimnazjum im. Stefana Kard. Wyszyńskiego w Sulkowicach za inicjatywę edukacyjną „Dziecko twórcą i odbiorcą – kształcenie umiejętności odpowiedzialności za ochronę danych osobowych” - przedstawienie teatralne wykorzystujące zrobione przez młodzież kukły.

III miejsce zdobyło Gimnazjum nr 132 w Warszawie z Oddziałami Integracyjnymi za inicjatywę edukacyjną „ZAdane dane” promującą zagadnienia dotyczące ochrony danych osobowych i prawa do bycia zapomnianym.

Wyróżnienie otrzymał Zespół Szkół Samochodowo – Budowlanych w Częstochowie za inicjatywę edukacyjną „Warsztaty na temat ochrony danych osobowych i bezpieczeństwa w Internecie”.

Uroczyste wręczenie nagród w konkursie odbyło się podczas seminarium podsumowującym VII edycję Programu „Twoje dane – Twoja sprawa (...)”. Podczas seminarium laureaci trzech pierwszych miejsc prezentowali zgłoszone do konkursu inicjatywy.

• **Konkurs dla uczniów na najlepsze opowiadanie „Jak ja/moja rodzina chronimy dane osobowe”**

Celem konkursu było upowszechnienie wiedzy na temat prawa do prywatności i ochrony danych osobowych poprzez napisanie opowiadania, przedstawiającego, jak w codziennych sytuacjach, w których uczestniczą dzieci, młodzież lub ich rodziny, można chronić dane osobowe. Opowiadania miały prezentować ciekawe, a przede wszystkim skuteczne sposoby na zapewnienie danym osobowym i prywatności maksymalnego bezpieczeństwa.

Autorzy przesłanych prac uczęszczają do placówek objętych VII edycją Programu. Do konkursu zgłoszono rekordową liczbę 135 opowiadań. Pierwszym miejscem Komisja Konkursowa postanowiła uhonorować Kalinę Pudzianowską z Publicznej Szkoły Podstawowej nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi im. Orła Białego w Radomiu. Zwycięska praca pt. „Złodzieje imion”

przedstawia perypetie mężczyzny – ojca i głowy rodziny, który przez Internet chciał sprzedać parasol, a został okradziony z imienia. Opowiadanie w obrazowy sposób przedstawia, jak podczas wykonywania prostej czynności, takiej jak sprzedaż używanej rzeczy w Internecie, można zostać okradzionym z tożsamości. Tekst jest opisem sytuacji, która może spotkać każdego z nas, a jednocześnie przestrogą i nauką na przyszłość. Odkąd bowiem ojciec, któremu skradziono jego imię, odzyskał je, cała rodzina z dużą ostrożnością zaczyna podchodzić do zamieszczania w sieci informacji na swój temat.

II miejsce w konkursie otrzymała Amelia Wiczorek ze Szkoły Podstawowej im. Juliusza Słowackiego w Golinie za opowiadanie pt. „Chroń swoje dane osobowe”. III miejsce zajęła Gabriela Zalewska z Zespołu Szkół Chemicznych im. Ignacego Łukasiewicza w Bydgoszczy za pracę pt. „Dokładna obserwacja”.

Ponieważ Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych otrzymał tak wiele, ciekawych opowiadań, Komisja Konkursowa postanowiła wyróżnić jeszcze 7 uczniów.

Uroczyste wręczenie nagród w tym konkursie odbyło się podczas seminarium podsumowującym VII edycję Programu „Twoje dane – Twoja sprawa”. Podczas tego wydarzenia nagrodzeni uczniowie odczytywali napisane przez siebie opowiadania.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych planuje sukcesywnie umieszczać nadesłane przez uczniów opowiadania na swojej stronie internetowej, ze względu na fakt iż są one bardzo ciekawe i z powodzeniem mogą edukować na temat ochrony danych osobowych i prywatności.

e) Konsultacje z nauczycielami dot. prawidłowego wieku na podjęcie przez dziecko decyzji w związku z korzystaniem z usług społeczeństwa informacyjnego.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, kierując się szczególną troską o ochronę danych osobowych i prywatności najmłodszych, w dniu 9 lutego 2017 r. zorganizował wspólnie z Rzecznikiem Praw Dziecka seminarium eksperckie pt.: „Zgoda dziecka na przetwarzanie danych osobowych w świetle ogólnego rozporządzenia o ochronie danych”, inicjując tym samym dyskusję na temat tej ważnej kwestii. Podczas seminarium debatowano od ilu lat dzieci powinny móc same wyrażać zgodę na wykorzystanie ich danych osobowych na potrzeby korzystania z usług społeczeństwa

informacyjnego (m.in. udział w portalach społecznościowych, korzystanie z poczty elektronicznej, korzystanie z gier on-line). W spotkaniu udział wzięli eksperci z różnych dziedzin i osoby reprezentujące różne urzędy, w tym Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Cyfryzacji oraz Krajową Radę Radiofonii i Telewizji. Eksperci podkreślają, że dzieci powinny być szczególnie chronione, przede wszystkim przed określonymi treściami. Dlatego zaniżanie wieku, w którym mogą one samodzielnie wyrażać zgodę na korzystanie z usług społeczeństwa informacyjnego, może okazać się niebezpieczne.

Kontynuacją zapoczątkowanej w dniu 9 lutego 2017 r. dyskusji było zwrócenie się przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych do pedagogów, uczestników VII edycji Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Twoje dane – Twoja sprawa”, do przedstawienia opinii dotyczącej wieku dziecka w sprawie wyrażania przez nie zgody na przetwarzanie danych osobowych w świetle ogólnego rozporządzenia o ochronie danych.

Odpowiedzi na pytanie czy 13 lat to prawidłowy wiek aby dziecko samodzielnie mogło wyrazić zgodę na przetwarzanie danych osobowych w przypadku usług społeczeństwa informacyjnego udzieliło **79 placówek oświatowych**, z których tylko 9 (11%) opowiedziało się za 13 rokiem życia, jako odpowiednim aby dziecko mogło samodzielnie wyrazić zgodę na przetwarzanie danych osobowych w przypadku korzystania z usług społeczeństwa informacyjnego. Jednak większość placówek oświatowych nie zgodziła się na obniżenie wieku do lat 13 i mocno zaakcentowała potrzebę podwyższenia wieku do lat 16. Tak więc pozostałe 70 placówek (89%) odniosło się krytycznie do takiego założenia, twierdząc niejednokrotnie, że dopiero 16 lat jest wiekiem odpowiednim na tego typu decyzje. Tylko nieliczni wskazywali 15 lat, a niektórzy nawet lat 18, jako odpowiedni wiek na podejmowanie decyzji dotyczącej zgody na przetwarzanie danych osobowych.

f) Lekcje z GIODO

W marcu 2017 r. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych rozpoczął cykl wykładów online z serii „**Lekcje z GIODO**” organizowanych w ramach VII edycji Programu „*Twoje dane – Twoja sprawa*”. Podczas tych lekcji, transmitowanych online na żywo, pracownicy Biura GIODO opowiadali o najbardziej interesujących i nurtujących nauczycieli zagadnieniach z zakresu ochrony danych osobowych i prywatności.

9 marca 2017 r. odbył się pierwszy wykład zatytułowany „*Monitoring wizyjny w szkole*”. Ze względu na fakt, iż obecnie w polskim porządku prawnym brak jest ustawy kompleksowo regulującej zagadnienia związane z monitoringiem wizyjnym, nauczyciele uzyskali wiele cennych informacji na ten temat. Wykład jest dostępny na kanale YouTube pod adresem https://www.youtube.com/watch?v=0n_OiYV_x-o&feature=youtu.be.

2 czerwca 2017 r. zorganizowano drugi wykład z serii „Lekcje z GIODO” zatytułowany „*Elektroniczna dokumentacja szkolna i jej udostępnianie*”, który jest dostępny pod adresem <https://www.youtube.com/watch?v=qwXIa3bA1w8&feature=youtu.be>.

6 czerwca 2017 r. podczas seminarium podsumowującego VII edycję Programu „Twoje dane – Twoja sprawa” pracownik Biura GIODO przedstawił trzeci wykład z serii, zatytułowany „*Portale społecznościowe - aktywność dzieci i młodzieży w sieci*”.

Wykłady będą miały swoją kontynuację podczas kolejnych edycji Programu.

g) Gra planszowo – edukacyjna

W ramach VII edycji Programu „Twoje dane – Twoja sprawa” podczas październikowego, dwudniowego szkolenia zorganizowanego przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w Warszawie, zainteresowani koordynatorzy reprezentujący szkoły wyrazili chęć uczestniczenia

w Ogólnopolskim Projekcie Gry Planszowej – Edukacyjnej „Twoje dane – Twoja sprawa”. Inicjatorem i autorem projektu gry jest Anna Janik nauczyciel Publicznego Gimnazjum nr 18 w Łodzi, która podczas drugiego dnia szkolenia, zaprezentowała zrealizowany w swojej placówce projekt. Współorganizatorem tego przedsięwzięcia był Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych.

Tegoroczne hasło na planszy od startu do finiszu brzmiało „**VII EDYCJA OGÓLNOPOLSKIEGO PROGRAMU EDUKACYJNEGO TWOJE DANE - TWOJA SPRAWA**”. Uczestnicy w ramach gry realizowali różnorodne zadania w swojej placówce, a także w środowisku lokalnym. Organizatorzy zaprosili szkoły do wspólnego udziału w projekcie, który w ramach VII edycji Programu TDTS trwał cały rok szkolny. W ubiegłym roku gra była

przeprowadzana wśród wszystkich uczniów Publicznego Gimnazjum nr 18 i składała się z kilku etapów. Każdy z nich przebiegał pod hasłem i uwzględniał zagadnienia z zakresu ochrony danych i ochrony do prywatności. W ramach VII edycji Programu „Twoje dane – Twoja sprawa” w projekcie gry wzięły udział następujące szkoły z Polski:

1. Publiczne Gimnazjum nr 3 im. Polskich Noblistów w Puławach
2. Gimnazjum im. K. K. Baczyńskiego w Warszawie
3. Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. św. Kazimierza Jagiellończyka w Radomiu
4. Szkoła Podstawowa im. Polskiego Czerwonego Krzyża w Dylągówce
5. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Daleszycach
6. Zespół Szkół im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym
7. Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Pogorzeli
8. Szkoła Podstawowa nr 111 w Krakowie
9. Zespół Szkół im. Janusza Korczaka w Laskowej
10. Publiczne Gimnazjum nr 3 im. Jana Kochanowskiego w Radomiu
11. Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Choceniu
12. XI Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Krakowie
13. Zespół Szkół nr 1 w Płocku. IV Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Bolesława Krzywoustego i Gimnazjum nr 1 im. Ksiąząt Mazowieckich
14. Szkoła Podstawowa w Augustówce
15. Szkoła Podstawowa im. W. Doroszewskiego w Nadarzynie
16. Zespół Szkół nr 3 im. ks. prof. Józefa Tischnera w Wadowicach
17. Międzynarodowe Liceum Ogólnokształcące Meridian, Warszawa
18. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 4 z oddziałami sportowymi im. Polskich Olimpijczyków w Radomiu
19. Technikum nr 8 im. Jana Karskiego przy Zespole Szkół nr 42 w Warszawie
20. Zespół Szkół, Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Czernichowie
21. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Powstańców Wielkopolskich w Nowych Skalmierzycach
22. Zespół Szkół im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Tluszczu
23. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Turku
24. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Nagoszewce
25. Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 7 im. Czesława Miłosza w Rybniku
26. Szkoła Podstawowa nr 92 im. Jana Brzechwy w Warszawie
27. Szkoła Podstawowa im. Fryderyka Chopina w Brochowie
28. Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Sochaczewie
29. Szkoła Podstawowa w Wiśniewie
30. Technikum Nr 2 w Trzebini przy Zespole Szkół Techniczno-Usługowych w Trzebini
31. Szkoła Podstawowa w Żarkach Wielkich im. Orłąt Lwowskich
32. Publiczne Gimnazjum nr 26 im. Mikołaja Reja w Łodzi
33. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Budach Łańcuckich
34. Szkoła Podstawowa nr 1 im. J. Piłsudskiego w Pruszkowie

h) Seminarium podsumowujące VII edycję Programu, 6 czerwca 2017 r.

Seminarium podsumowujące VII edycję odbyło się 6 czerwca 2017 r. w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. W uroczystym otwarciu seminarium wzięła udział Pani Edyta Bielak – Jomaa, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych oraz honorowi patroni Programu Pan Marek Michalak, Rzecznik Praw Dziecka oraz reprezentujący Ministerstwo Edukacji Narodowej Pan Rafał Lew – Starowicz, Z-ca dyrektora w Departamencie Podręczników, Programów i Innowacji w MEN. Spotkanie uświetnili również wspierający od wielu lat Program - Pan Tomasz Zdzikot, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, Pan Witold Kołodziejski, Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz przedstawiciele sektora prywatnego.

Podczas seminarium wręczono również nagrody i wyróżnienia w konkursach, które Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zorganizował w ramach VII edycji Programu.

Program seminarium znajduje się w załączniku nr 5.

5. Ewaluacja podjętych działań

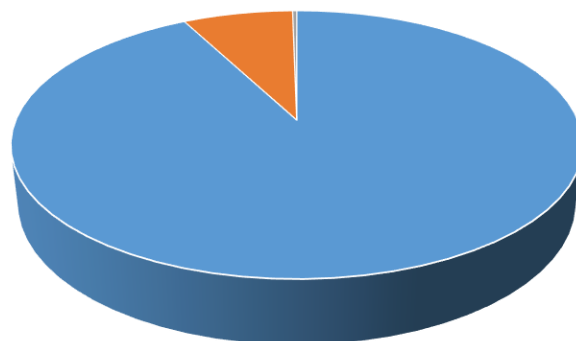
W celu zbadania stopnia skuteczności oraz użyteczności prowadzonych w ramach Programu działań zostały przeprowadzone wśród uczniów oraz nauczycieli uczestniczących w Programie ankiety ewaluacyjne, które zostały przesłane do Biura GIODO przez placówki biorące udział w VII edycji Programu wraz z raportem końcowym.

a) Wyniki ankiet dla uczniów

Zdecydowanej większości uczniów podobały się zajęcia z zakresu ochrony danych osobowych i prywatności i prawie wszyscy zrozumieli przedstawiane zagadnienia, a także uznali, że tematyka ochrony danych osobowych i prywatności jest ważna w życiu codziennym.

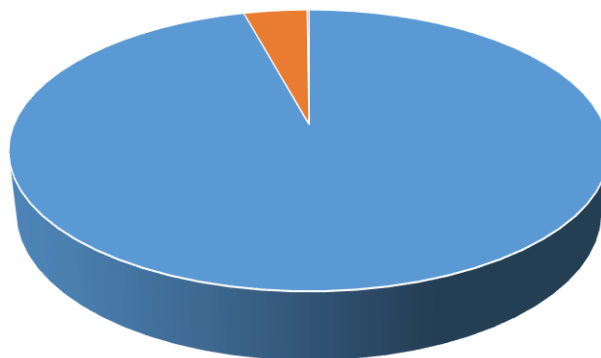
Wyniki ankiet dla uczniów przedstawiają poniższe wykresy.

Czy podobały ci się zajęcia?

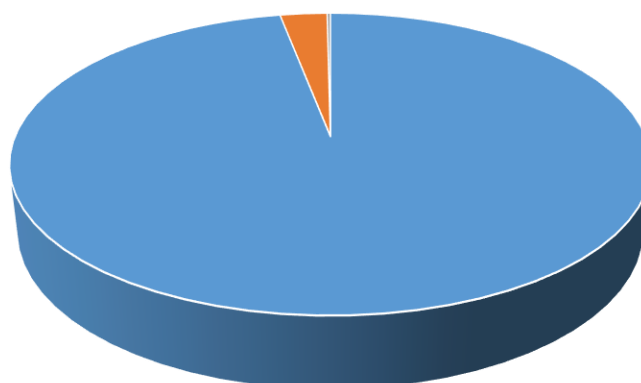
■ TAK ■ NIE ■ NIE WIEM

Czy zrozumiałeś treść lekcji?

■ TAK ■ NIE ■ NIE WIEM

Czy uważasz, że tematyka ochrony danych osobowych i prywatności jest ważna w życiu codziennym?

■ TAK ■ NIE ■ NIE WIEM

Ankieta ewaluacyjna dla uczniów obejmowała również cztery pytania otwarte, tj.: co podobało Ci się najbardziej, czego się nauczyłeś, co zmieniłbyś w lekcji, w której uczestniczyłeś, a także pytanie dotyczące uwag odnośnie lekcji.

Wśród odpowiedzi o tym co było w lekcjach najciekawsze znalazły się poniższe stwierdzenia, które powtarzały się wśród dużej grupy uczniów: prezentacje, filmy, dyskusje, scenki, rebusy, lekcje na temat portali społecznościowych, gra planszowo-edukacyjna, happeningi, konkursy, spotkania z osobami opowiadającymi o ochronie danych osobowych, np. z policjantem, tworzenie rymowanek, piosenek, gry terenowe. Jak widać z przytoczonych powyżej odpowiedzi uczniowie lubią uczyć się poprzez zabawę.

Poniżej zostały wymienione informacje, których nauczyli się uczniowie (ich deklaracje): należy zwracać uwagę na to co umieszczamy w Internecie, powinniśmy dbać o bezpieczeństwo w sieci i szczególnie ostrożnie zarządzać swoimi danymi osobowymi w sieci. Przed umieszczeniem danych w sieci należy pamiętać, że zawsze pozostanie po nich ślad. Uczniowie poznali również instytucję GIODO, a także co to jest netykieta i dane wrażliwe. Jednak przeważająca część odpowiedzi koncentrowała się na ochronie danych osobowych w kontekście korzystania z Internetu, w szczególności z portali społecznościowych.

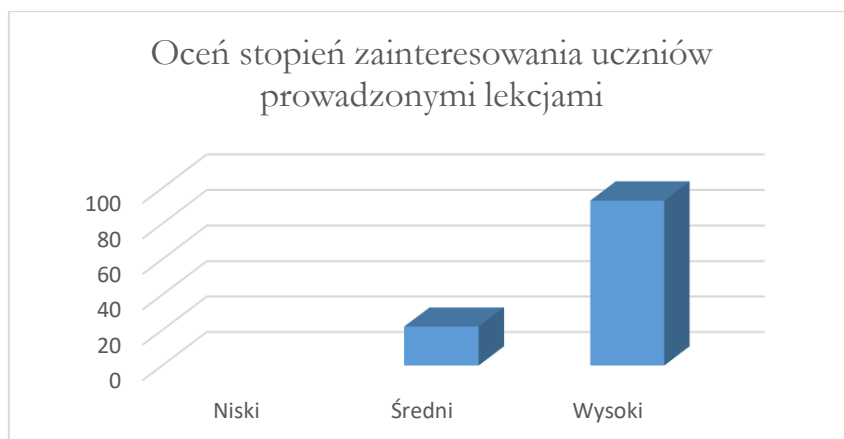
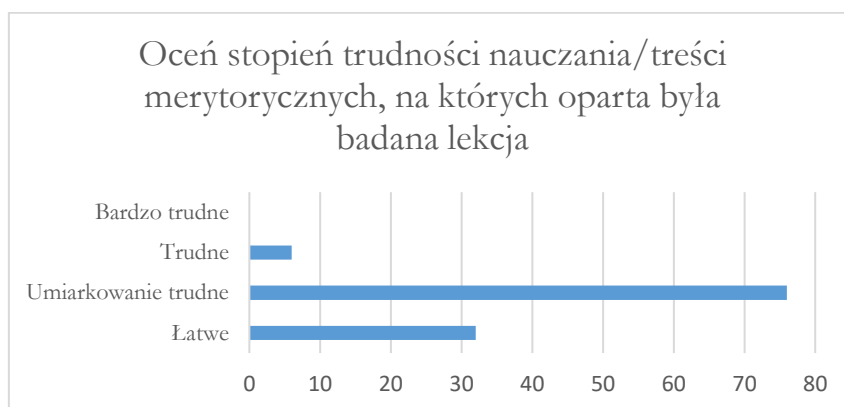
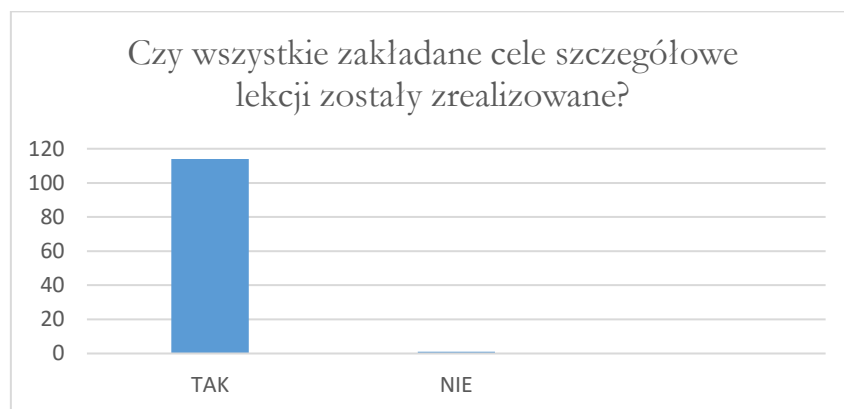
Jeśli chodzi o zmiany, jakie poczyniliby uczniowie w lekcjach na temat ochrony danych osobowych, w których uczestniczyli, to uczniowie chętnie widzieliby na lekcjach więcej filmów, konkursów, przedstawień teatralnych czy gier. W tym przypadku, również potwierdza się upodobanie uczniów do nauki poprzez zabawę. Uczniowie chcieliby dyskutować więcej o ochronie prywatności, szczególnie na temat przykładów z życia codziennego kiedy łamane jest prawo do ochrony danych osobowych i prywatności, uczestniczyć w zajęciach praktycznych z zaproszonymi gośćmi - specjalistami z zakresu ochrony danych osobowych.

Wśród uwag uczniów na temat lekcji w których uczestniczyli znalazło się głównie stwierdzenie, że chętniej uczestniczyliby w zajęciach z filmami, zaproszonymi gośćmi inspirującymi do ciekawych dyskusji czy prezentacjami przygotowanymi przez uczniów.

b) Wyniki ankiet dla nauczycieli

Wyniki ankiet dla nauczycieli wykazały, że zdecydowana większość nauczycieli zrealizowała zakładane cele szczegółowe lekcji, stopień trudności treści lekcji został oceniony przez większość z nich jako umiarkowanie trudny, a zdecydowana większość uznała, że stopień zainteresowania uczniów prowadzonymi lekcjami był wysoki.

Wyniki ankiet dla nauczycieli przedstawiają poniższe wykresy.

Uwagi nauczycieli do Programu:

Z otrzymanych ankiet ewaluacyjnych oraz z licznych dyskusji nauczycieli podczas realizacji programu wynika, iż uczniowie nie mają dokładnej wiedzy na temat danych osobowych oraz tego, jak je chronić, by nie były wykorzystywane lub nadużywane. Młodzież ma w większości przypadków niską świadomość, iż ich dane mogą być wyludzone w różny sposób przez różne podmioty.

Wielu nauczycieli zgodnie stwierdziło, że uczniowie pomimo wzrostu wiedzy na temat potrzeby ochrony danych osobowych i prywatności, nie przestrzegają znanych sobie zasad w sieci. Być może o ochronie danych osobowych należałoby uczyć od lat najmłodszych, gdyż dziecko jest bardziej „plastyczne” niż starsi uczniowie.

Nauczyciele napotykają problem w tym, że wiedza uczniów na temat danych osobowych jest w dużym stopniu zróżnicowana, dlatego trudno dopasować treść lekcji do wszystkich słuchaczy.

Bardzo ważne jest aby podczas lekcji wykorzystywać audiowizualne bodźce, edukować poprzez rzeczy przyjemne, takie jak filmy czy ciekawe prezentacje.

Nauczyciele zgodnie stwierdzili, iż realizowanie tematyki skutecznej ochrony danych osobowych jest bardzo potrzebne, dlatego też zapowiedzieli, iż będą w przyszłym roku szkolnym nadal kontynuować tego typu zajęcia z uczniami.

Wśród uwag nauczycieli znalazło się wiele pochwał kierowanych pod adresem Programu. Poniżej zostały zaprezentowane tylko niektóre z nich:

Realizacja zadań w Programie to był niezwykle aktywnie spędzony czas, a efekty wspomnianych działań przysłużyły się nie tylko uczniom, ale również jakości pracy naszej szkoły.

Uczniowie dowiedzieli się czym tak naprawdę są dane osobowe i jak należy je chronić. Dzięki zdobytej wiedzy są uważniejsi w zawieraniu nowych znajomości na portalach społecznościowych, rozsądniej zamieszczają w sieci informacje o sobie, zdjęcia, częściej również zadają pytania gdy nie są pewni w jaki sposób postąpić.

Realizacja programu była niezwykle cennym doświadczeniem dla uczniów. Mieli oni możliwość uzyskać i utrwalić informacje na tematy bliskie ich życiu, gdyż prawie każdy z nich korzysta z urządzeń z połączeniem Internetowym. Kontynuację realizacji programu GIODO „Twoje dane – Twoja sprawa” w kolejnym roku szkolnym uważamy za właściwą.

Program jest bardzo ciekawą inicjatywą mającą wpływ na wzrost świadomości dzieci i młodzieży ale także i osób dorosłych w zakresie ochrony danych osobowych i prawa każdego człowieka do prywatności. Nasz konkurs skierowany do mieszkańców powiatu brzeskiego był uznany przez uczestników za bardzo interesującą formę promocji Programu. Przyczynił się również do aktywizacji środowiska lokalnego w przedmiotowym obszarze. Nauka przez zabawę cieszy się zawsze największym powodzeniem. Należy też wspomnieć, że strony internetowe GIODO to nieocenione źródło wiedzy z tego zakresu, a pomoc ze strony organizatorów niezawodna.

6. Podsumowanie

Ogólnopolski Program Edukacyjny Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych „Twoje dane - Twoja sprawa. Skuteczna ochrona danych osobowych. Inicjatywa edukacyjna skierowana do uczniów i nauczycieli” cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem wśród placówek oświatowych dlatego też, zapoczątkowany w 2009 r. Program będzie kontynuowany w kolejnych latach, aby sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu na tego rodzaju wiedzę w placówkach oświatowych.

Słowa uznania dla Programu kierowane od nauczycieli są dowodem na to, że jest on ważny i potrzebny. Nauczyciele z powodu ogromnej wagi tematyki niejednokrotnie twierdzą, że należałoby przeznaczyć w podstawie programowej więcej czasu na temat ochrony danych osobowych. Działanie to jest słuszne tym bardziej, że z otrzymanych ankiet ewaluacyjnych oraz z licznych dyskusji nauczycieli podczas realizacji Programu wynika, iż uczniowie nie mają dokładnej wiedzy na temat ochrony danych osobowych oraz tego, jak je chronić, by nie były wykorzystywane w zły sposób. Młodzież ma w większości przypadków niską świadomość, iż ich dane mogą zostać wyludzone. Niestety pomimo niejednokrotnie wysokiej świadomości zagrożeń związanych z ujawnianiem danych osobowych, młodzież wykazuje ryzykowne zachowania, np. poprzez umieszczanie zbyt wielu informacji o sobie w Internecie. W związku z tym, tak ważne jest aby w szkole mówiło się o ochronie danych osobowych już od najmłodszych lat. Nauczyciele zgodnie twierdzą, iż realizowanie tematyki skutecznej ochrony danych osobowych jest bardzo potrzebne, dlatego też wielu chce w przyszłym roku kontynuować tego typu zajęcia z uczniami.